

Jak citovat zdroje pro školní práci (a nezbláznit se)

Workshop pro Waldorfské lyceum 9.10.2017

Pavλίna Tvrdá, Olga Martinová
Národní technická knihovna

O čem bude řeč?

- Struktura práce
- Proč citovat?
- Co a jak citovat?
- Různé styly, různé metody

Struktura práce – model přesýpacích hodin

- Název
  - Obsah
  - **Úvod**
  - **Hlavní část**
  - **Závěr**
  - Seznam zdrojů
  - Přílohy
- **Model přesýpacích hodin** – jedna z možných variant struktury práce
  - Postupujeme od obecnějšího úvodu ke konkrétnímu problému, který detailně rozebereme, na závěr naše téma opět zařadíme do obecnějšího kontextu (co z toho vyplývá apod.)

Proč se vůbec cítuje?

Proč se vůbec cituje?

- **Odlišit** vlastní myšlenky a přínos od myšlenek a práce jiných lidí
- **Doložit** původ informace – musí jít dohledat
- **Podpořit** naši argumentaci (tzv. argumentace autoritou)

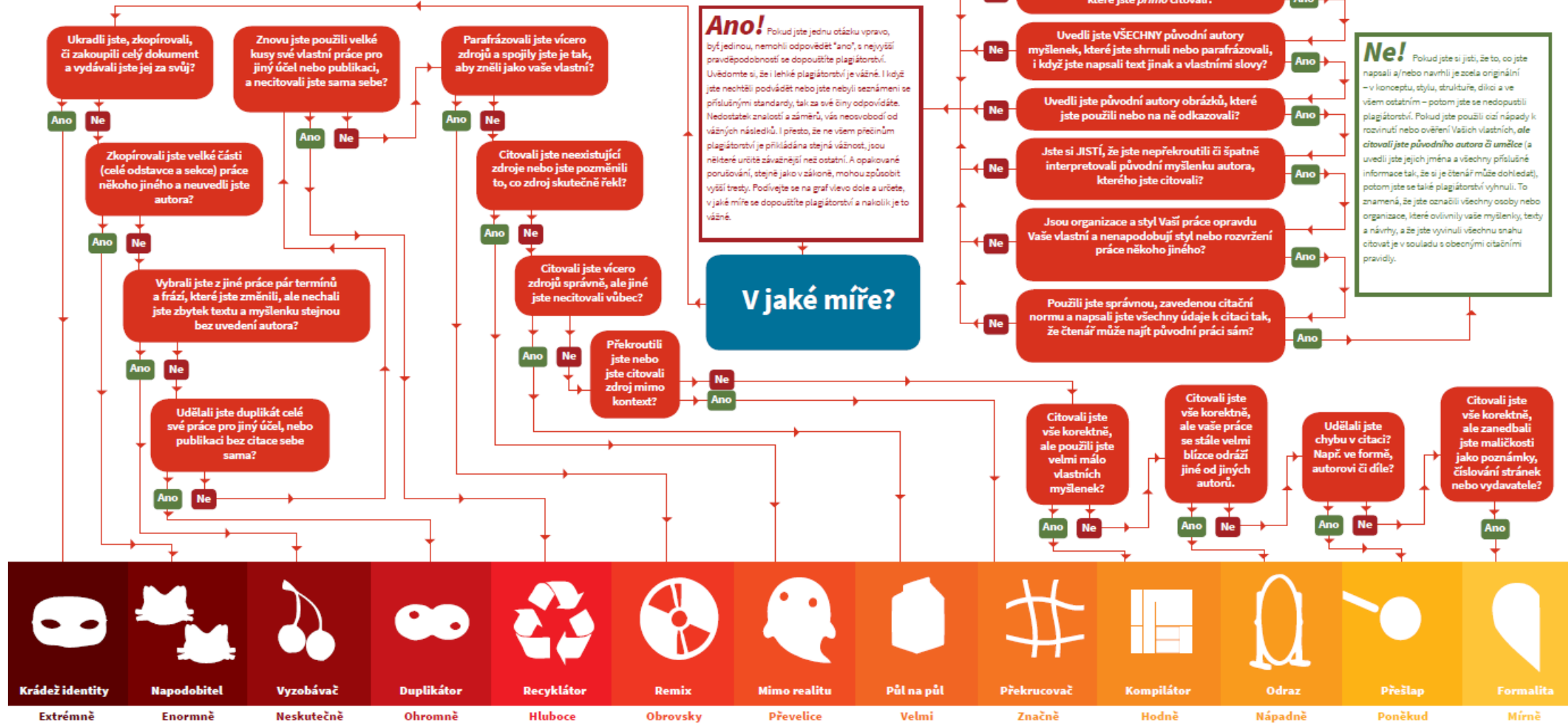
ale hlavně...

Krást se nemá!

- I krádež myšlenky je krádež, duševní vlastnictví je také vlastnictví

Je má práce plagiát?

Plagiátorství a míra závažnosti

Míra závažnosti plagiátorství: Jak závažné je porušení zásad?

Odkazovat či neodkazovat?

- Odkazujeme na vše, co nepochází z naší hlavy, i když...
- Existují věci, na které odkazovat nemusíme:
- **Obecně známá fakta nebo informace, které lze u cílové skupiny očekávat** (základní znalosti daného oboru)

Příklad:

- Mt. Everest je nejvyšší hora na světě a měří 8848m.
- Nejnovější měření prokázala, že Mt. Everest roste a jeho současná výška nyní činí 8849m.

Citovat nebo parafrázovat?

- Odkázat na zdroj můžeme pomocí **citace** nebo **parafráze**

“”

- **Citace**: doslovný přepis cizího textu, **vždy v uvozovkách**
- **Parafráze**: vlastními slovy shrneme cizí text nebo myšlenku, hodí se zejména, je-li text pro naše použití zbytečně dlouhý
- Text můžeme přeformulovat, ale nesmíme měnit význam originálu

At' už text parafrázujeme nebo citujeme, **na zdroj musíme odkázat vždy!**

Citovat nebo parafrázovat?

Richardovi III.
období míru zcela
nekonvenuje.

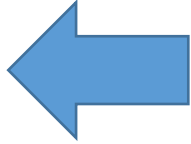
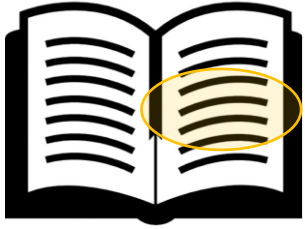
„Zavilou zimu změnil v léto York
a jeho slunce září na nebi.
Mračna, co visela nad královstvím,
jsou pohřbena hluboko na dně moře.
Čela si zdobíme teď vavříny,
chlubíme se svou pomlácenou zbrojí
a místo bitek pořádáme pitky.
Náš řízný krok se změnil v hopsasa.
Zuřivý voják se teď uculuje,
a místo aby cválal do boje
dát na pamětnou svému nepříteli,
se zapomíná v pokoji své slečny
za doprovodu chlípných popěvků.
Však já na tohle nejsem stavěný,
já nemůžu se zhlížet v zrcadle.
Jsem hrubý, nemám smysl pro lásku
a chuť se předvádět hanbatým holkám.
Jízlivá příroda mě ošídila
o půvab těla. Poslali mě na svět
předčasně, napůl zfušovaného.
Jsem křivý, znetvořený ošklivec,
tak obludný, že i psy bere ďas
a štěkají, když kulhám kolem nich.
A proto tenhle umrněný mir
mi nepřináší žádnou potěchu,
leda když sleduju v slunci svůj stín
a bavím se tím, jaký jsem to mrzák.
Takže když mi ten všemi velebený
čas nedává nic, co bych miloval,
nezbývá mi než z duše nenávidět
všechny a všechno a být darebák.
S úklady už jsem začal. Plácnul jsem
v opilosti pár křivých nařčení,
jež mého bratra krále Edwarda
poštvaly proti vévodovi z Clarence,
což je můj bratr George. Je-li král stejně
bezelstný jak já lstivý, měl by George
být ještě dneska zatčen pro věštbu,
že vrahem synů krále bude ten,
jehož jméno začíná písmenem G.
Myšlenky, skryjte se. Přichází Clarence.“¹

Shakespeare (Big Willy) Funny Poster. In: *Shakespeare (Big Willy) Funny Poster* [online]. ©AllPosters.com [5.9.2016]. Dostupné z: http://www.allposters.com/-sp/Shakespeare-Big-Willy-Funny-Poster-Posters_i9843569_.htm

King Richard III. In: *BBC – History - King Richard III* [online]. © BBC [5.9.2016]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/history/people/king_richard_iii

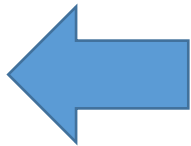
¹ SHAKESPEARE, William. *Král Richard III.* 1. Praha: Romeo, 2006, s. 15

Citace a bibliografický záznam

- **Citace** lokalizuje umístění textu v dokumentu

„Mám určitě pravdu, hluboce jsem se nad vším zamyslela a je to jasné, všechny nás postřílí Terminátoři“ (Tvrdá, 2016, str. 150)

- **Bibliografický záznam** identifikuje dokument

TVRDÁ, Pavlína, 2015. *Roboti zaberou naše byty a chleba si pomažou apetity*. Praha: Karolinum. ISBN 978-40-7328-068-2.

Citační metoda: autor-datum (ČSN ISO 690)

Příklad citace a parafráze v textu:

Tvrdá (2015, str. 20) ve své knize tvrdí, že roboti jednou určitě ovládnou zemi a předkládá pro to množství důkazů, které si vycucala z prstu. Drtivá většina vědců, kteří jsou chytřejší než ona a mají prokazatelné vzdělání nejen v oblasti robotiky, však tuto možnost zcela vylučuje (Hawking, 2008).

Ve své nejnovější publikaci však Tvrdá (2016, str. 150) stále vehementně tvrdí: „Mám určitě pravdu, hluboce jsem se nad vším zamyslela a je to jasné, všechny nás postřílí Terminátoři“.

Seznam literatury:

HAWKING, Stephen, 2015. *Někteří lidé by prostě neměli publikovat*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 944-10-7728-128-2.

TVRDÁ, Pavlína, 2015. *Roboti zaberou naše byty a chleba si pomažou apetity*. Praha: Karolinum. ISBN 978-40-7328-068-2.

TVRDÁ, Pavlína, 2016. *Já jsem to říkala*. Praha: Karolinum. ISBN 918-30-7328-078-1.

Citační styly

- Citační styl není totéž co citační metoda
- Styl a metoda musí být vždy konzistentní pro celý dokument

- [ČSN ISO 690](#)

ASIMOV, Isaac. *I, robot*. New York: Bantam Books, 2008, 224 s. Robot series. ISBN 9780553382563.

- [Chicago \(16th edition\)](#)

Asimov, Isaac. 2008. *I, Robot*. Robot Series. New York: Bantam Books.

- [IEEE](#)

I. Asimov, *I, robot*. New York: Bantam Books, 2008.

- [MLA \(7th edition\)](#)

Asimov, Isaac. *I, Robot*. New York: Bantam Books, 2008. Print. Robot Series.

- [STN ISO 690](#)

ASIMOV, Isaac. 2008. *I, robot*. New York: Bantam Books, 224 s. Robot series. ISBN 9780553382563.

Citujeme...

- **Obrázky**

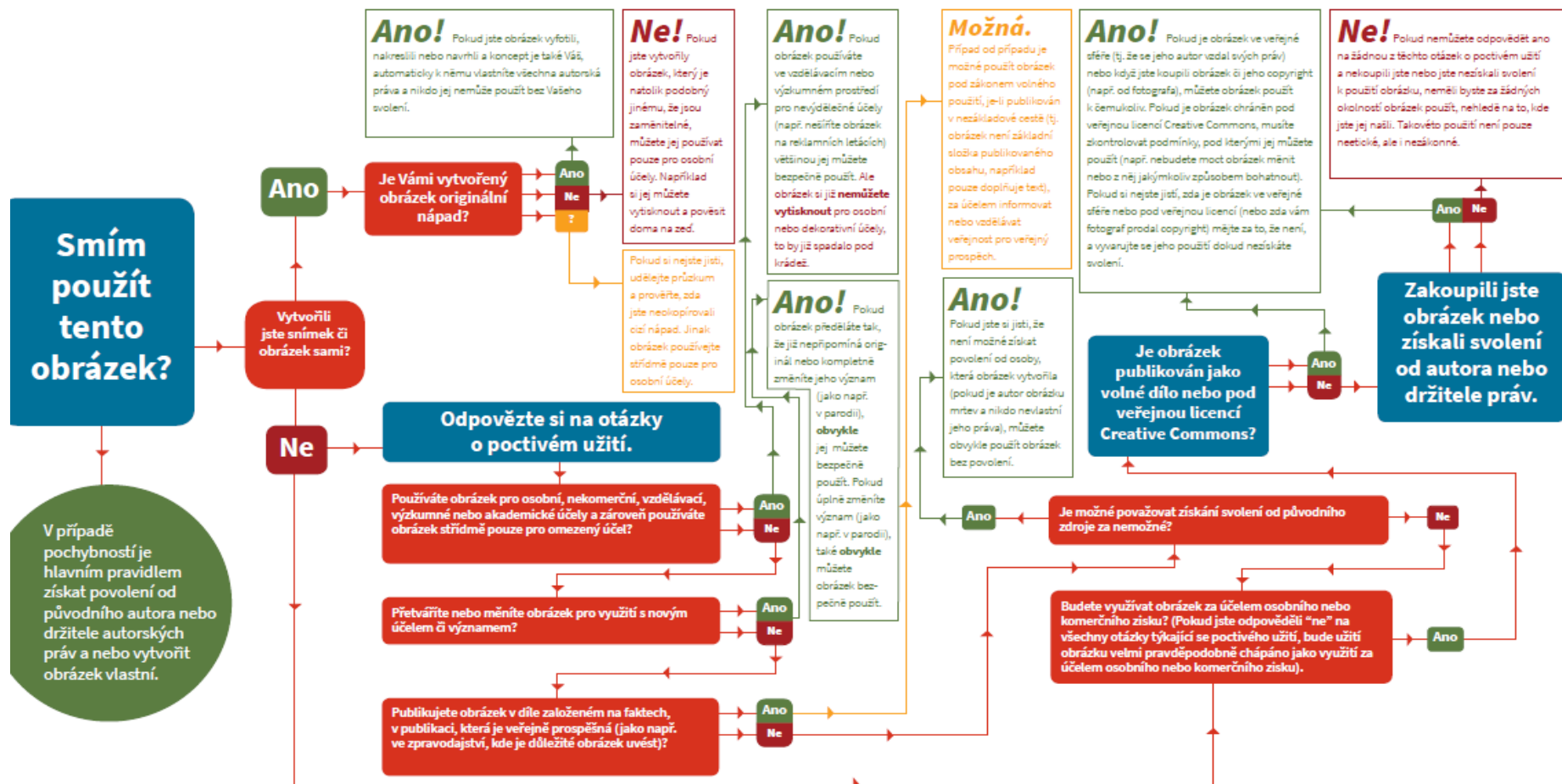
Tvůrce, rok. *Název díla* [technika].

Hokusai, Kacušika. 1830–1832. *Velká vlna u pobřeží Kanagawy* [malba].

Mohu použít tento obrázek?

Podmínky, zákony a etické zásady pro použití obrázků chráněných autorským právem.

Co když najdu obrázek na sociálních sítích nebo na webové stránce?

Protože zákony o distribuci snímků prostřednictvím sociálních sítí jako jsou Facebook, Pinterest či blogy, mohou znít nejasně, je obecně přijatelné, aby distribuovaný snímek, který už byl zveřejněn, mohl být nadále sdílen, protože jej již dříve autor učinil veřejným. To je důvod, proč narazíte na originální snímky v blocích a mediích, i když publikují osoba není autorem a nemá povolení.

Nicméně velmi záleží na tom, jak je se snímkem nakládáno. Je neetické zveřejňovat obrázky, které autor neměl v úmyslu zveřejnit. Je také forma plagiátorství, když zveřejníte na internetu fotografii někoho jiného, aniž byste uvedli jeho jméno (je dobrým zvykem ke zdroji fotografie uvést i odkaz na její původ).

Věnujte pozornost zásadám poctivého užití a souvisejícím otázkám (vlevo), vždy když uvažujete o použití obrázku, který jste našli na internetu. Buďte opatrní, když používáte cizí obrázky ať už pro účely osobní, komerční nebo pro formální prezentace, aniž byste k tomu měli povolení.

Autorská práva (Copyright)

Ochrana jakýchkoliv vytvořených obrázků či děl před kopírováním a zveřejňováním bez oprávnění. Každému autorovi je po vytvoření obrázku okamžitě přiřazeno autorské právo.

Poctivé užití (fair use)

Právo používání kopírovaných obrázků, pokud jsou obrázky používány za účelem vzdělávání, výzkumu, osobního použití nebo pokud obrázek přispívá k veřejnému dobru.

Veřejné licence Creative Commons

umožňují autorům poskytovat veřejně některá svá práva k dílu a jiná si vyhradit. Podmínky užití jsou vyznačeny zkratkami či symboly. Např. uveďte autora, zachovejte licenci, neupravujte, neužívejte ke komerčním účelům. Více na www.creativecommons.cz.

Volné dílo (Public Domain)

Obrázky, které nemají omezení autorskými právy buď proto, že se autor těchto práv dobrovolně vzdal, nebo už nežije a současně autorská práva nikdo nevlastní.

Citujeme...

- **Filmy**

*Název filmu, rok uvedení v zemi produkce [typ nosiče / média].
Režie. Země produkce.*

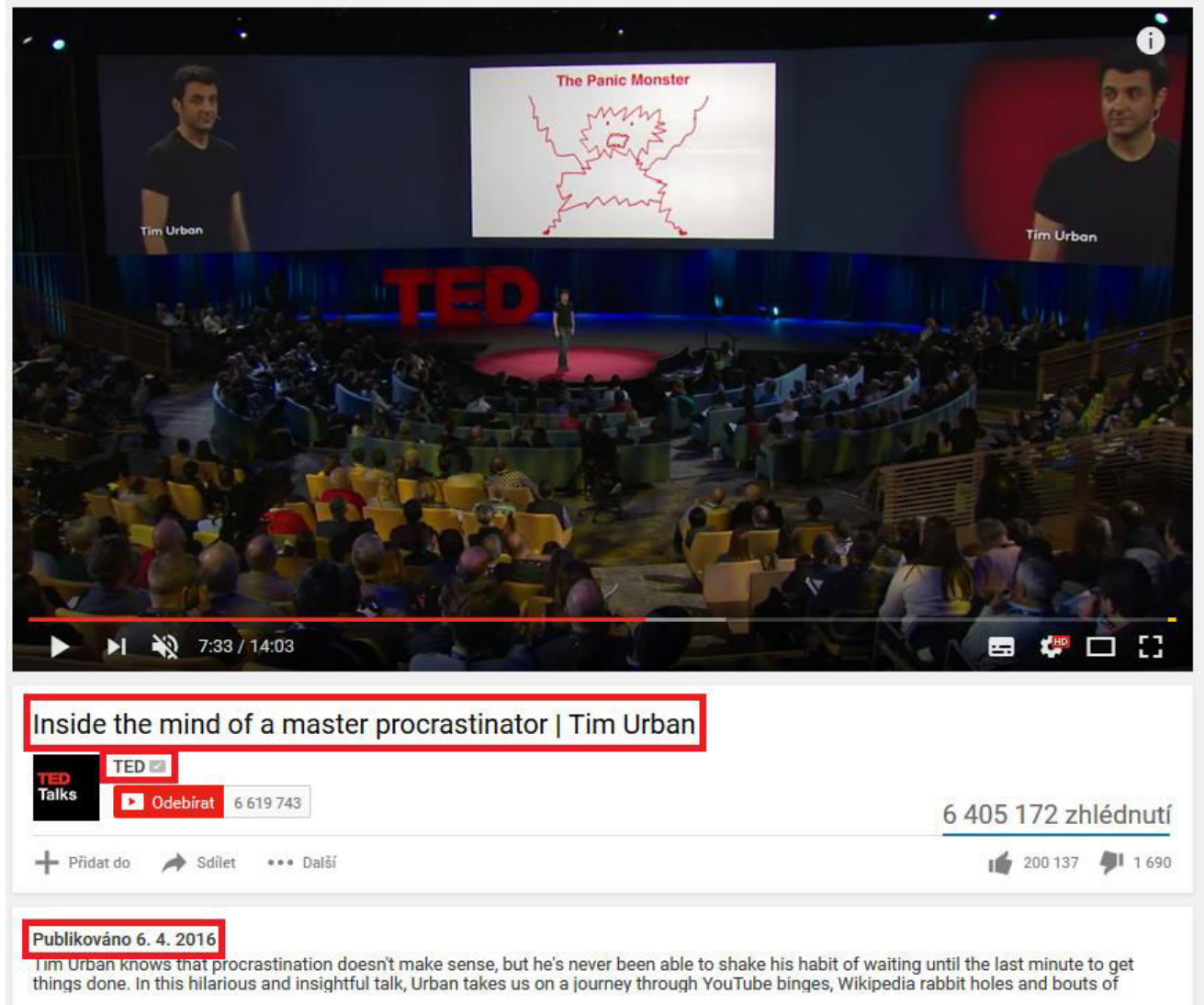

Star Wars: Epizoda IV - Nová naděje, 1977 [film]. George Lucas. USA.

Citujeme...

- **YouTube video**

Username, 2013, *Název videa*,
YouTube video. Dostupné z:
URL. [Datum citování].

Inside the mind of a master procrastinator | Tim Urban

TED Talks TED Odebírat 6 619 743

6 405 172 zhlédnutí

+ Přidat do Sdílet ... Další 200 137 1 690

Publikováno 6. 4. 2016

Tim Urban knows that procrastination doesn't make sense, but he's never been able to shake his habit of waiting until the last minute to get things done. In this hilarious and insightful talk, Urban takes us on a journey through YouTube binges, Wikipedia rabbit holes and bouts of

TED Talks, 2016, *Inside the mind of a master procrastinator | Tim Urban*, YouTube video. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=arj7oStGLkU> . [2017-03-22].

Citační metoda: autor-datum (ČSN ISO 690)

- Jak citovat různé druhy dokumentů v harvardském stylu?
- [Návod: ČSN ISO 690 harvardský styl \(autor-datum\)](#)

- [knihy a monografické publikace](#)
- [časopisy](#)
- [sborníky](#)
- [články v časopisech](#)
- [příspěvky ve sbornících](#)
- [příspěvky v monografiích - kapitoly](#)
- [elektronické zdroje - citace webu](#)
- [audio](#)
- [film](#)
- [grafika](#)
- [hudebniny](#)
- [mapy](#)
- [patenty](#)
- [normy](#)
- [diplomové práce](#)
- [archiválie](#)
- [rozhovory](#)
- [zákony](#)

Slavní plagiátoři

- **Karl-Theodor zu Gutenberg**
  - německý ministr obrany, vycházející hvězda CDU; v roce 2011 obviněn z plagiátorství → odebrán doktorát, rezignace

Karl-Theodor zu Gutenberg. In: *Wikipedia, the free encyclopedia* [online]. [6.9.2016]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Karl-Theodor_zu_Guttenberg.

Slavní plagiátoři

- **Pál Schmitt** – maďarský šermíř, diplomat a politik. V roce 2010 zvolen prezidentem, o dva roky později odhaleno plagiátorství v doktorské dizertaci → zbaven titulu, rezignace

Pál Schmitt. In: *Wikipedia, the free encyclopedia* [online]. [6.9.2016]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/P%C3%A1l_Schmitt.

Slavní plagiátoři

- **Melania Trump** – manželka prezidenta USA, projev na sjezdu Republikánské strany v červenci 2016 obsahoval celé pasáže z projevu Michelle Obama z roku 2008 → Donald Trump zvolen prezidentem USA

11 Hilarious Melania Trump RNC Speech Memes (Photos). In: *The Wrap* [online]. [Cit 6.9.2016]. Dostupné z: <http://www.thewrap.com/11-hilarious-melania-trump-rnc-speech-memes-photos/>.

- K odhalení plagiátorství existují speciální programy, nedělejte stejnou chybu jako Melania

**Melania
Trump**

RNC speech | July 18, 2016

From a young age, my parents impressed on me the values that you work hard for what you want in life, that your word is your bond and you do what you say and keep your promise, that you treat people with respect. They taught and showed me values and morals in their daily lives. That is a lesson that I continue to pass along to our son," Trump said.

And we need to pass those lessons on to the many generations to follow. Because we want our children in this nation to know that the only limit to your achievements is the strength of your dreams and your willingness to work for them."

**Michelle
Obama**

DNC speech | August 25, 2008

And Barack and I were raised with so many of the same values: that you work hard for what you want in life; that your word is your bond and you do what you say you're going to do; that you treat people with dignity and respect, even if you don't know them, and even if you don't agree with them.

And Barack and I set out to build lives guided by these values, and to pass them on to the next generation. Because we want our children -- and all children in this nation -- to know that the only limit to the height of your achievements is the reach of your dreams and your willingness to work for them."

Melania Trump slammed for stealing from Michelle Obama's speech. *Atlanta Daily World* [online]. 19. červenec 2016 [2017-04-19]. Dostupné z: <https://atlantadailyworld.com/2016/07/19/melania-trump-slammed-for-stealing-from-michelle-obamas-speech/>

Citační manažery

- Nástroje pro generování a správu citací

 citace PRO

 zotero

 ENDNOTE

 MENDELEY

[CitacePRO](#)

 citace PRO

Přihlášení

Přihlášení loginem a heslem

Zadejte svůj e-mail, případně login, pro přihlášení do Citace.com nebo Citace PRO.

E-mail (login):

Heslo:

Přihlásit se

[Registrace](#) | [Zapomenuté heslo](#)

Přihlášení pro instituce do Citace PRO

Vyberte svou instituci a přihlaste se prostřednictvím údajů Vaší instituce:

Česká zemědělská univerzita v Praze

České vysoké učení technické v Praze

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Krajská vědecká knihovna v Liberci

Lékařská knihovna Krajské nemocnice v Liberci

Masarykova univerzita

Masarykova veřejná knihovna Vsetín

Městská knihovna Hodonín

Městská knihovna Kyjov

Moravská zemská knihovna

NTK Národní technická knihovna

Obchodní akademie a VOŠ Valašské Meziříčí

Ostravská univerzita v Ostravě

Parlamentní knihovna

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

Technická univerzita v Liberci

Technická univerzita vo Zvolene

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Citační manažery

- Z nabídky citačních stylů si můžeme vybrat.
- Pokud preferovaný styl nenajdeme můžeme ho do nabídky přidat.

The screenshot shows a citation manager interface. On the left, there is a sidebar with a 'Vytvořit +' button at the top. Below it is a dropdown menu 'Zvolte citační styl' with a yellow arrow icon, currently showing 'ČSN ISO 690 - autor, datum'. Below that is another dropdown 'Moje složky' with a yellow arrow icon, listing: 'Všechny citace', 'Primární zdroje (8)', 'TEORIE (4)', 'UI OBECNÉ (21)', and 'Koš'. At the bottom of the sidebar is a dropdown 'Pablikado' with a yellow arrow icon, listing 'Pablikado'. On the right, there is a main area with a back arrow icon at the top. Below it is a section 'Zvolené citační styly' containing a table of selected styles. Each row has a green checkmark and a trash icon. Below the table is an orange button 'Přidat styl' with a blue arrow pointing to it from the right.

Zvolené citační styly		
APA	✓	🗑️
ČSN ISO 690 - autor, datum	✓	🗑️
ČSN ISO 690 - poznámky pod čarou	✓	🗑️
Harvard	✓	🗑️
Chicago (16th edition)	✓	🗑️
MLA (7th edition)	✓	🗑️

Přidat styl

Citační manažery

Vytvořit +

Zvolte citační styl ▾
ČSN ISO 690 - autor, datum ▾

Moje složky ▾

- ▶ Všechny citace
- ▶ **Primární zdroje (8)**
- ▶ TEORIE (4)
- ▶ UI OBECNÉ (21)
- ▶ Koš

Pablikado ▾

- ▶ Pablikado

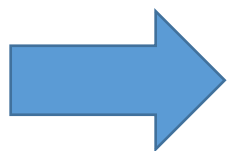
Všechny citace ▶ Primární zdroje

📄 ⏴ ⏵ 📁 📄 ⚙️ 🌐 🗑️

☐	Název / Autoři	Druh	Rok
☐	 Blade Runner: sní androidi o elektrických ovečkách? Dick Philip K.	Kniha	2004
☐	 Zpěv drozda Tevis Walter S.	Kniha	2008
☐	 Superhračky vydrží celé léto Aldiss Brian Wilson	Kniha	2001
☐	 Frankenstein Shelley Mary Wollstonecraft	Kniha	2008
☐	 Stepfordské paničky Levin Ira	Kniha	2010
☐	 Robokalypsa Wilson Daniel H.	Kniha	2013
☐	 Tik-tok Sladek John	Kniha	1983
☐	 I, robot Asimov Isaac	Kniha	2008

Citační manažery

Vytvořit +

Zvolte citační styl ▼
ČSN ISO 690 - autor, datum ▾

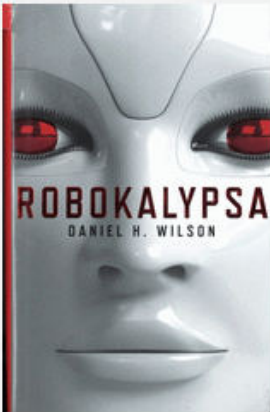
Moje složky ▼

- ▶ Všechny citace
- ▼ **Primární zdroje (8)**
- ▶ TEORIE (4)
- ▶ UI OBECNÉ (21)
- ▶ Koš

Pablikado ▼

- ▶ Pablikado

←

Robokalypsa
Wilson Daniel H.
Kniha

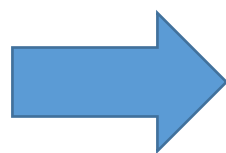
Citace v textu:
(Wilson, 2013) ←

Citace v seznamu literatury:
WILSON, Daniel H., 2013. *Robokalypsa*. Praha: Knižní klub. ISBN 978-80-242-3801-2.

Upravit citaci   **Zkopírovat citaci**

Poznámka   Klíčová slova   Anotace   Soubory (0)   Části (0)   Plný text a obsah

Citační manažery

Vytvořit +

Zvolte citační styl ▼
ČSN ISO 690 - poznámky pod

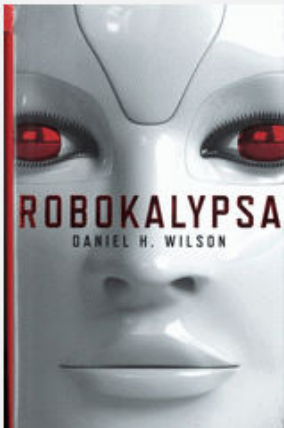
Moje složky ▼

- ▶ Všechny citace
- ▼ **Primární zdroje (8)**
- ▶ TEORIE (4)
- ▶ UI OBECNÉ (21)
- ▶ Koš

Pablikado ▼

- ▶ Pablikado

←

Robokalypsa
Wilson Daniel H.
Kniha

Citace v textu:
WILSON, Daniel H. *Robokalypsa*.

Citace v seznamu literatury:
WILSON, Daniel H. *Robokalypsa*. Praha: Knižní klub, 2013. ISBN 978-80-242-3801-2.

[Upravit citaci](#) [Zkopírovat citaci](#)

Poznámka Klíčová slova Anotace Soubory (0) Části (0) Plný text a obsah

Citační manažery

Generátory citací nejsou neomylné, na místě je kontrola!

ALDISS, Brian Wilson, 2001. *Superhračky vydrží celé léto*. Vyd.1. Přeložil Michal PROKOP. Praha: Knižní klub. ISBN 80-242-0710-9.

ASIMOV, Isaac, 2008. *I, robot*. Ilustrace Stephen Youll. New York: Bantam Books, 224 s. Robot series. ISBN 9780553382563.

DICK, Philip K., 2004. *Blade Runner: sní andělé elektrických ovečkách?*. Praha: Argo. ISBN 80-7203-632-7.

LEVIN, Ira, 2010. *Stepfordské paničky*. Vyd. 6., V Knižním klubu 2. Přeložil Zora WOLFOVÁ. V Praze: Knižní klub. ISBN 978-80-242-2795-5.

SHELLEY, Mary Wollstonecraft, 2008. *Frankenstein*. V Praze: XYZ. ISBN 978-80-7388-068-2.

SLADEK, John, 1983. *Tik-tok*. London: Gollancz. ISBN 057503

TEVIS, Walter S., 2008. *Zpěv drozda*. Přeložil Miroslav JINDRA. Plzeň: Mladá fronta. Mistrovská díla SF. ISBN 978-80-7193-261-1.

WILSON, Daniel H., 2013. *Robokalypsa*. Praha: Knižní klub. ISBN 978-80-242-3801-2.

Otázky?

Dejte nám známku...